

Zpráva o činnosti Archivu Národního technického muzea v Praze za rok 2012

Sídlo archivu a kontakty: Kostelní 42, 170 78 Praha 7

tel. +420 220 399 196, fax. +420 220 399 200,

archiv@ntm.cz, www.ntm.cz/cs/archiv/

Zřizovatel: Ministerstvo kultury ČR, zřizovací listina č. j. 17476/2000 z 27. 12. 2000 ve znění rozhodnutí ministra kultury č. 24/2009 ze dne 22. 12. 2009.

Zařazení v organizační struktuře instituce: Národní technické muzeum – odbor vědeckého tajemníka – oddělení Archiv Národního technického muzea

Akreditovaný specializovaný archiv podle zákona č. 499/2004 Sb., § 80, odst. 4 (akreditace potvrzena ředitelem OASS MV ČR dne 2. 12. 2008, č. j. MV-70447-4/AS-2008).

Výroční zpráva Archivu Národního technického muzea za rok 2012 byla vyhotovena na základě odst. 1 a 2 § 62 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zpráva byla rovněž vyhotovena v souladu s metodickým návodem odboru archivní správy Ministerstva vnitra (č.j. AS-366/1-2005) ze dne 24. února 2005 - metodika zpracování výročních zpráv specializovaných, bezpečnostních a soukromých archivů.

I. Personální obsazení archivu NTM v roce 2012

vedoucí oddělení:

PhDr. Zdeněk Vácha

pracovníci:

PhDr. Jan Hozák

Romana Kmochová

Bc. Dana Šafářová, DiS.

II. Celkové množství uložených archiválií

V Archivu NTM jsou k 31. 12. 2012 evidovány celkem 604 fondy a sbírky v celkové metrāži 1528,05 bm; nezpracovaná část (299 archivních souborů) tvoří 1088,07 bm (71,20%), zpracovaná (305 archivních souborů) 439,98 bm (28,79%), z toho inventarizovaná (66 archivních souborů) 188,31 bm (12,32%, resp. 42,79% ze zpracované části).

Všechny archivní soubory jsou evidovány v evidenčním statusu 1 jako „archivní soubory v přímé péči instituce, uložené v instituci“.

Evidence v programu PEVA byla vykonávána průběžně, nově bylo zapsáno 12 fondů/sbírek, 103 listy NAD byly průběžně aktualizovány.

Základní evidence archivních pomůcek obsahuje 314 archivních pomůcek.

II. 1 Generální inventura fondů a sbírek 2012-2014

Kontrola fondů a sbírek byla zahájena kvůli pokračujícímu stěhování fondů a sbírek až na počátku srpna 2012. Do konce roku byla provedena GI u 71 fondů a sbírek (11,75% z celkového počtu fondů a sbírek) o metráži 70,19 bm (6,45% z celkové metráže).

III. Výběr, zpracování a využívání archiválií

III. 1. a) Výběr archiválií ve skartačním řízení

Výběr archiválií ve skartačním řízení nebyl v roce 2012 prováděn.

III. 1. b) Výběr archiválií mimo skartační řízení

vnější změna 1/2012: 835 Rindler Viktor, 1928-1935, 0,12 bm, dar;

vnější změna 2/2012: 836 Napako, výrobní družstvo (sbírka), 1927-1997, 2,13 bm, koupě;

vnější změna 3/2012: 810 Sbírka plaket, medailí, mincí a drobné plastiky – stříbrná mince „Rudolf II. – 400 let od úmrtí“, koupě;

vnější změna 4/2012: 837 Rumples Rudolf, fotografické album 1920-1933, koupě;

vnější změna 5/2012: 810 Sbírka plaket, medailí, mincí a drobné plastiky – zlatá mince „Barokní most v Náměšti nad Oslavou“, koupě;

vnější změna 6/2012: 810 Sbírka plaket, medailí, mincí a drobné plastiky – stříbrná mince „Kamil Lhoták – 100 let od narození“, koupě;

vnější změna 7/2012: 810 Sbírka plaket, medailí, mincí a drobné plastiky – zlatá mince „Negrelliho viadukt v Praze“, dar;

vnější změna 8/2012: 844 Vagónka Tatra, Praha Smíchov – výkresová část registratury podniku, dar;

vnější změna 9/2012: 845 Sbírka železničních normálií – normálie železničních tratí, převod v rámci skartačního řízení;

vnější změna 10/2012: 800 Sbírka fotografií – fotografická alba a filmové 8´´ cívky se železniční tematikou, koupě;

vnější změna 11/2012: 789 Sbírka ikonografických pramenů k dějinám techniky a průmyslu – obraz se železniční tematikou, koupě;

vnější změna 12/2012: 809 Sbíрка oborové dokumentace – firemní dokumentace s motoristickou a strojírenskou tematikou, dar;
vnější změna 13/2012: Voříšek Josef – fotografické pozitivy a negativy převážně s leteckou tematikou, koupě;
vnější změna 14/2012: 810 Sbíрка plaket, medailí, mincí a drobné plastiky – stříbrná mince „Obecní dům – 100 let od otevření“, dar;
vnější změna 15/2012: 801 Sbíрка školních přednášek – 1 karton, dar
vnější změna 16/2012: 800 Sbíрка fotografií – 1 fotografie, dar.

III. 2. Zpracování archiválií

Zpracovávány/inventarizovány byly tyto fondy a sbírky:

- 697 *Soubor zahraničních patentových věstníků* (archiv, 60 bm, tvorba manipulačního seznamu);
- 789 *Sbíрка ikonografických pramenů k dějinám techniky a průmyslu* (Hozák-Šafářová, 53 ks, inventarizováno průběžně);
- 800 *Sbíрка fotografií* (Šafářová, 9 ks, inventarizováno průběžně);
- 808 *Sbíрка plakátů a užité grafiky* (Hozák-Kmočová, 61 ks, inventarizováno průběžně);
- 810 *Sbíрка plaket, medailí a mincí* (Hozák, 100 ks, inventarizováno průběžně);
- 832 *Nováček Prokop* (Vácha, 0,1 bm, inventarizace);
- 833 *Tesla s. p., Praha-Karlín* (Kmočová-Šafářová, 15 bm, zpracováno průběžně);
- 834 *Lím Drahoslav* (Kmočová, 0,10 bm, inventarizace).

K inventarizovaným fondům/sbírkám byly vytvořeny tyto archivní pomůcky: č. 318 Nováček Prokop (NAD 832) a č. 319 Lím Drahoslav (NAD 834).

Pokračovalo se v konverzi papírových archivních pomůcek do programu Janus a formátu PDF (Zdeněk Vácha, Dana Šafářová, v rámci smluv OON rovněž Petra Váchová a studentky katedry PVHAS FF UK Hana Vrchotická a Magdalena Benešová). Konverze byla provedena u fondu František Křížík (NAD 237). Průběžně je převáděna do Janusu kartotéka ke Sbírci fotografií (NAD 800), Sbírci ikonografických pramenů k dějinám techniky a průmyslu (NAD 789) a starý inventární soupis k fondu Karel Václav Zenger (NAD 5). Před dokončením převodu je kartotéka ke Sbírci vzorkovnic (NAD 246), ke sbírce Hellada Praha (NAD 472). V elektronické podobě (databáze, pdf) je do elektronické podoby převedeno již 290 archivních pomůcek (tj. 92,35% z celkového počtu 314 AP).

V rámci dokončování prací spojených s vysoušením archiválií postižených povodní z roku 2002 byly identifikovány další 3 fondy, které

byly do této doby označovány jako nedohledané. Jedná se o fondy Franz von Schmitt (NAD 260), Hellada Praha (NAD 472) a Augustin Procházka (NAD 511). Dohledáním těchto fondů se snížil počet nedohledaných fondů a sbírek na 53. Lze předpokládat, že počet 53 je konečný výsledek povodní 2002 zcela zničených archivních fondů a sbírek, nicméně poslední slovo budou mít výsledky probíhající Generální inventury.

III. 3. Využívání archiválií, badatelské služby:

Badatelna archivu byla po celý rok z důvodu nenaplnění personálního stavu a provádění GI zbylými pracovníky archivu oficiálně uzavřena. Badatelské dotazy byly řešeny především telefonicky, e-mailem či poštou, pouze ve výjimečných případech, které byly zároveň schváleny generálním ředitelem NTM, fyzickou návštěvou badatele.

Do konce roku 2012 bylo zaznamenáno celkem 117 návštěv (z toho 37 návštěv pracovníků NTM) 61 badatelů (z toho bylo 15 pracovníků NTM a 2 cizinci). Ke studiu bylo předloženo 2076 evidenčních jednotek ze 44 fondů a sbírek.

Na přípravě materiálu badatelům a badatelkám se podílely všechny pracovnice a všichni pracovníci archivu. Celkem bylo zodpovězeno 143 dotazů týkajících se archivních fondů a sbírek, z nichž 109 bylo od badatelů mimo instituci a 34 od pracovníků NTM.

IV. Stav archiválií

Z celkového počtu 604 archivních souborů, které Archiv NTM vede v základní evidenci NAD, je 310 archivních souborů nepoškozeno, 278 archivních souborů poškozeno (křehkost a lámavost, trhliny a přelomení, plísně, voda, prach), u 16 archivních souborů tento údaj nebyl zatím zjištěn.

Za rok 2012 byly do nových archivních obalů přebaleny archiválie v kartonech i balících v souhrnné metráži cca 150bm. Tyto archiválie následně prošly desinfekcí.

Za rok 2012 bylo digitalizováno celkem 2698 jednotlivin z 33 archivních fondů a sbírek. Všechny digitální kopie mají statut kopií studijních.

IV. 1. Nový archivní depozitář

Výstavba nové multifunkční depozitární haly v Čelákovcích (CD 3), ve kterém byly pro Archiv NTM určeny nemalé depozitární prostory, byla úspěšně zakončena 31. 1. 2012 její kolaudací. V období února až prosince 2012 probíhalo stěhování archiválií z ostatních depozitárních hal a

částečně i z depozitáře na hlavní budově NTM v Praze v souhrnné metrāži cca 1200 bm. Souběžně se stěhováním byly prováděny relokační práce, scelování archivních fondů a sbírek.

V nové třípodlažní depozitární hale (762+1114+1114 m²) jsou pro činnost Archivu NTM, ať již zcela či částečně, určeny tyto místnosti: místnost pro příjem a mechanickou očiřtu (101,52 m²), sklad očiřtěných archiválií (74,58 m²), depozitář pro uložení tubusů a velkoformátových archiválií (104,72 m²), pořadací místnost (42,74 m²), depozitář obrazový (105,67 m²), depozitář chlazený (76,76+16,32 m²) a depozitář „standardní“ (837,61m²).

Archiv NTM tak získal úložné plochy: 6812 bm policových regálů, 700 výkresových zásuvek formátu A1, 1600 výkresových zásuvek formátu A0, 70 velkoformátových polic formátu A1, 160 velkoformátových polic formátu A0, 170 polic pro neploché předměty (tubusy, mapy apod., 235 m²), 468 bm policových regálů v chlazeném depotu a cca 600 m² obrazových regálů.

V. Konzervace a restaurování archiválií

Z důvodu omezené kapacity restaurátorského pracoviřtě v NTM byly prováděny konzervátorské a restaurátorské zásahy pouze u jednotlivin.

VI. Odborné aktivity ANTM

VI. 1. Prezentační činnost

Podíl Archivu NTM na výstavách a expozicích NTM:

Hozák Jan – podíl na přípravě obrazových a textových podkladů pro výstavu *Jak Fingerhut k Náprstkovi přišel aneb 150 let Českého průmyslového muzea* (od 5. 10. 2012)

Šafářová Dana – podíl na přípravě obrazových podkladů pro expozici *Technika v domácnosti*, podíl na přípravě obrazových podkladů pro připravovanou *expozici chemie*

pracovníci ANTM – podíl na přípravě obrazových a textových podkladů pro připravované *expozice hornictví a hutnictví*.

Podíl Archivu NTM na výstavách a expozicích jiných organizací:

-výstava Západočeské galerie v Plzni *Člověk a stroj v české kultuře 19. století* (24. 2. – 6. 5. 2012) – Jan Hozák

-výstava Národního muzea v Praze *Vynálezci a vynálezy* (27. 9. 2011 – 30. 9. 2012) – Zdeněk Vácha

- výstava tiskárny Libertas ke 130. výročí vzniku podniku (14. 11. – 14. 12. 2012) – Dana Šafářová
- expozice Škoda Auto a. s. v Mladé Boleslavi (od 26. 11. 2012) - Zdeněk Vácha
- výstava Národního muzea v Praze *Monarchie* (od 13. 12. 2012) – Romana Kmochová

Prezentace na internetu:

Archiv NTM se prezentoval na vlastních stránkách <http://www.ntm.cz/archiv-knihovna/archiv-ntm>. Jan Hozák se podílel na úpravách textů ostatních odborných oddělení NTM.

VI. 2. Účast na výzkumných, publikačních a přednáškových akcích

Přednášky:

- Hozák Jan: Okruh AVUS a svět automobilových závodů na přelomu 20. a 30. let 20. století. Příspěvek na semináři Jiří Kritián Lobkowicz (1907 - 1932) v NTM dne 22. května 2012.
- Hozák Jan: Plán Rudolfovy vodní štoly v Praze jako pramen dobové hornické práce. Předneseno na konferenci Věda, technika a umění v rudolfinské době, NTM Praha 16. 10. 2012.
- Hozák Jan: Reklamní plakáty s technickou tematikou ve sbírce A NTM. Předneseno 14. 6. 2012 v rámci přednášek pro veřejnost.
- Vácha Zdeněk: Nová depozitární hala NTM pro archivní dokumenty a papírové sbírkové předměty. Předneseno na pracovním setkání Historické plány a mapy. Problematika restaurování a ukládání, Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i., 16. 10. 2012.

Granty a výzkumné projekty:

- Vácha Zdeněk: *Vědci uprostřed „velké politiky“. Pařížská mírová jednání 1919 ve svědectví jejich účastníků, českých a polských expertů. Edice cestovního deníku Adolfa Černého a komplementární korespondence.* Grant GAČR 410/10/1598, spoluřešitel.
- Vácha Zdeněk – Kmochová Romana – Šafářová Dana: *Přemysl Koblic. Fotograf mnoha „tváří“ Prahy a výzkumník ve fotografické technice a chemii.* Výzkumný projekt NAKI MK ČR DF12P01OVV042.

VI. 3. Bibliografie pracovníků

Hozák Jan: *Automobil Benz na Pražském hradě v roce 1898. Obrazové svědectví o epizodě z počátků motorismu v Čechách.* In: *Automobilismus a šlechta v českých zemích 1894-1945* (eds. Miloš Hořejš – Jiří Křížek a kol.), *Práce z dějin techniky a přírodních věd*, sv. 31, Praha 2012, s. 17-24.

Hozák Jan: *Jízda prince Jindřicha 1909 (Prinz-Heinrich-Fahrt 1909)*. In: *Automobilismus a šlechta v českých zemích 1894-1945* (eds. Miloš Hořejš – Jiří Křížek a kol.), *Práce z dějin techniky a přírodních věd*, sv. 31, Praha 2012, s. 25-42.

Hozák Jan: *Nejstarší fotografie automobilu v pražských ulicích*. *Reburber – Zpravodaj Národního technického muzea*, č. 7/2012, s. 6-8.

Hozák Jan: *Princ Heinrich Fahrt 1909 - obrazový dokument z počátku motorismu ve sbírkách NTM*. *Reburber – Zpravodaj Národního technického muzea*, 7/2002, s. 26-29.

Hozák Jan: *Technik hledí na svět*. In: Stříteský Hynek (ed.), Vladimír List: *Žil jsem pro elektrotechniku*. *Práce z dějin techniky a přírodních věd* 30, Národní technické muzeum, Praha 2012, s. 28-40.

Vácha Zdeněk: *Josef Woldřich (1880-1937)*. In: *Akademický bulletin Akademie věd ČR*, 2012, č. 10, s. 25.

Vácha Zdeněk: *Motoristická spolková samospráva – známá, či neznámá? Vybrané momenty z vývoje motoristické spolkové samosprávy do roku 1945*. In: *Automobilismus a šlechta v českých zemích 1894-1945* (eds. Miloš Hořejš – Jiří Křížek a kol.), *Práce z dějin techniky a přírodních věd*, sv. 31, Praha 2012, s. 209-214.

Vácha Zdeněk: *Vladimír List na mírové konferenci v Paříži v roce 1919*. In: Stříteský Hynek (ed.), Vladimír List: *Žil jsem pro elektrotechniku*. *Práce z dějin techniky a přírodních věd* 30, Národní technické muzeum, Praha 2012, 80–91.

Vácha Zdeněk: *Žádám Vás jako vynikajícího odborníka ... Organizace odborných prací pro československou delegaci na mírové konferenci v Paříži v letech 1918-1919*. *Akademie věd ČR*, Praha 2012, 335s.

VI. 4. Práce v interních orgánech NTM

Hozák Jan – vědecká rada NTM

Vácha Zdeněk – redakční rada NTM

VI. 5. Pedagogická činnost pracovníků

Pracovníci ANTM se podíleli na vedení dobrovolné praxe studenta oboru historie-archivnictví na Filozofické fakultě Univerzity Hradec Králové Jaroslava Karla a vedení bakalářské práce studentky archivnictví a pomocných věd historických na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze Magdaleny Benešové.

VI. 6. Členství ve vědeckých a kulturních institucích, organizacích apod.

Hozák Jan: Česká archivní společnost (skupina specializovaných archivů), Společnost Františka Křížíka, Muzejní rada Národního zemědělského muzea, Umělecko-historická společnost, Československá společnost pro dějiny věd a techniky.

Vácha Zdeněk: Česká archivní společnost (skupina specializovaných archivů), Rozšířená pracovní skupina pro přípravu návrhu nových základních pravidel pro zpracování archivního materiálu (Odbor AS MV ČR).

PhDr. Zdeněk Vácha, vedoucí Archivu Národního technického muzea
dne 14. 1. 2012